

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

M. Tvllii Ciceronis Epistolae

Cicero, Marcus Tullius

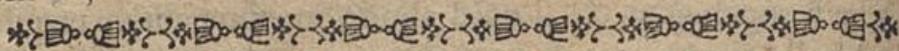
Halae Magdebvrgicae, MDCCLVII.

VD18 12794317

Liber Qvintvs Decimvs.

urn:nbn:de:gbv:45:1-17061

tur enim occulte milites ad eam diem comparati, & quidem in istos; qui mihi videntur ubivis tutius, quam in senatu, fore.

M. TVLLII CICERONIS EPISTOLARVM

AD
ATTICVM,
LIBER QVINTVS DECIMVS.

ARGVMENTVM.

Non valde differens est libri hujus argumentum, a superioris sententia. Scriptæ enim epistolæ omnes sunt, cum adhuc Romæ negotia tumerent, Antoniusque & Octavius ita omnia miscerent, ut, quamvis neque plane bellum, neque pax esset, appareret tamen, rem ad arma deductum iri. Quo quidem tempore Cicero sibi timens, simulque filium, Athenis philosophiæ operam dantem, cupiens invisere; cum jus liberae legationis a Dolabella, non autem provincialis nempe Syriæ, ut Plutarcho placet, haberet, (id enim ex his epistolis ac Philippica prima cognoscitur) iter cepit in Græciam, eo consilio, ut kal. Jan. adesset, quod initium cogendi Senatus fore, Hirrio & Pansa consulatum ineuntibus, videbatur. Dum spes vero aliqua meliorum rerum fuit, Brutusque & Cassius prætores urbani, quibus maxime recuperandæ Reip. ratio nitebatur, si non Romæ, in proximis tamen locis, manebant; perque litteras & edicta, cum Antonio populoque agebant: nusquam ille pedem. Cedentibus autem illis, & ipse consilium cepit abeundi. Hæc illorum temporum historia est. Privatim tamen in his epistolis plura continentur, quæ persequi longum esset. Scriptæ sunt exante XVI. kalend. Jan. ad Non. Quint.

I CICERO ATTICO, S.

OFACTVM male de Alexione! incredibile est, quanta me molestia affecerit; nec mehercule ex ea parte maxime, quod plerique mecum. ad quem igitur

igitur te medicum conferes? quid mihi jam medico? aut si opus est, tanta inopia est? amorem erga me, humanitatem, suavitatemque desidero. etiam illud: quid est, quod non pertimescendum sit; cum hominem temperantem, summum medicum, tantus improvise morbus oppresserit? b. sed ad hæc omnia una consolatio est, quod ea conditione nati sumus, ut nihil, quod homini accidere possit, recusare debeamus. De Antonio, jam antea tibi scripsi, non esse eum a me conventum. venit enim Misenum, cum ego essem in Pompejano: inde ante profectus est, quam ego eum venisse cognovi. sed casu, cum legerem tuas litteras, Hirtius erat apud me in Puteolano: ei legi; & egi: primum quod attinet, nihil mihi concedebat: deinde ad summam, arbitrum me statuebat non modo hujus rei, sed totius consulatus sui. Cum Antonio autem sic agemus, ut perspiciat, si in eo negotio nobis satisfecerit, totum me futurum suum. Dolabellam spero domi esse. Redeamus ad nostros: de quibus tu bonam spem te significas habere propter edictorum humanitatem. ego autem perspexi, cum a me xvii kal. de Puteolano Neapolim Pansæ conveniendi causa proficisceretur Hirtius, omnem ejus sensum. seduxi enim, & ad pacem sum cohortatus. non poterat scilicet negare, se velle pacem; sed non minus se nostrorum arma timere, quam Antonii: & tamen utrosque non sine causa præsidium habere; se autem utraque arma metuere, quid quæris? εὐδὲν ὕμεις. De Q. filio tibi assentior: patri quidem certe gratissimæ, & bellissimæ tuæ litteræ fuerunt. Cærelliæ vero facile satisfeci: nec valde laborare mihi visa est: & si illa, ego certe non laborarem. istam vero, quam tibi molestam scribis esse, auditam a te esse omnino demiror. nam quod eam collaudavi apud amicos; audientibus tribus filiis ejus, & filia, εἰ ταυτὸ ἐν τῷ αὐτῷ. quid est hoc? quid est autem, cur ego personatus ambularem? parumne fœda persona est ipsius senectutis? Quod Brutus rogat, ut ante kalendas; ad me quoque scripsit: & p. fortasse faciam. sed plane, quid velit, nescio. quid enim illi ²³⁸ _{a.}

afferre consilii possum, cum ipse egeam consilio? & cum ille suæ immortalitati melius, quam nostro otio, consuluerit? De regina, rumor exstinguetur. De Flamma, obsecro te, si quid potes. Hæc dederam ad te litteras exiens e Puteolano, diverteramque in Cumanum. ibi pæne valentem videram Piliam. quin etiam Baulos Cumis eam vidi. venerat enim in funus: cui funeri ego quoque operam dedi. Cn. Lucullus, familiaris noster, matrem efferebat. mansi igitur eo die in Sinuessano: atque inde mane postridie Arpinum proficiscens, hanc epistolam exaravi. erat autem nihil novi, quod aut scriberem, aut ex te quærerem; nisi forte hoc ad rem putas pertinere: Brutus noster misit ad me orationem suam, habitam in concione Capitolina; petivitque a me, ut eam nec ambiciose corrigerem ante, quam ederet. est autem oratio scripta elegantissime sententiis, verbis, ut nihil possit ultra. ego tamen, si illam causam habuissem, scripsissem ardentius *ὑποθέσεις*. vide, quæ sit persona dicentis. itaque eam corrigere non potui. quo enim in genere Brutus noster esse vult, & quod iudicium habet de optimo genere dicendi, id ita consecutus est in ea oratione, ut elegantius esse nihil possit. sed ego solus a) alius sum; sive hoc recte, sive non recte. tu tamen velim orationem legas, nisi forte jam legisti, certioreque me facias, quid iudices ipse. quamquam vereor, ne cognomine tuo lapsus *ὑπεραττικὸς* sis in iudicando. sed si recordabere *Δημοδένεος* fulmina, tum intelliges posse & *ἀττικώτατα* gravissime dici. sed hæc coram. nunc nec sine epistola, nec cum inani epistola volui ad te Metrodorum venire.

b. 2

CICERO ATTICO, S.

QUINTO DECIMO kalend. e Sinuessano proficiscens, cum dedissem ad te litteras, divertissemque a Cumis in Vesciano, accepi a tabellario tuas litteras; in quibus nimis multa de Buthroto. non enim tibi ea res majori curæ aut est, aut erit, quam mihi. sic enim decet, te
mea

a) Græv. probat emendationem Ursini & Malasp. totus.

mea curare, tua me. quamobrem id quidem sic susceptum est mihi, ut nihil sim habiturus antiquius. L. Antonium concionatum esse, cognovi tuis litteris & aliis, fordide: sed, id quale fuerit, nescio. nihil enim scripsisti. De Menedemo, probe. Quintus cerre ea dictitat, quæ scribis. Consilium meum a te probari, quod ea non scribam, quæ tu a me postularis, facile patior: multoque magis id probabis, si orationem eam, de qua hodie ad te scripsi, legeris. Quæ de legionibus scribis, ea vera sunt. sed non satis hoc mihi videris tibi persuasisse, quid de Buthroitiis nostris per senatum speres confici posse. quod puto, (tantum enim video) non videmur esse victuri. sed, si etiam nos hoc fallat, de Buthroto te non faller. De Octavii concione idem sentio, quod tu: ludorumque ejus apparatus, & Matius, ac Postumus mihi procuratores non placent. Saferna collega dignus. sed isti omnes, quemadmodum sentis, non minus otium timent, quam nos arma. Balbum levare invidia per nos velim: sed ne ipse quidem id fieri posse confidit. itaque alia cogitat. Quod prima disputatio Tusculana te confirmat, sane gaudeo. neque enim ullum est perfugium aut melius, aut paratius. Flamma quod bene loquitur, non moleste fero. Tyndaritanorum causa, de qua causa laborat *b*), quæ sit ignoro. hos tamen. *πεντέλοιπον* movere ista videntur, in primis erogatio pecuniæ. De Alexione doleo; sed, quoniam inciderat in ita gravem morbum, bene actum cum illo arbitror. quos tamen secundos heredes, scire vellem, & diem testamenti.

CICERO ATTICO, S.

3

UNDECIMO kalend. accepi in Atinati duas epistolas tuas; quibus duabus meis respondisti. una erat xv kal. altera xii data. ad superiorem igitur prius. accurre in Tusculanum, ut scribis: quo me vi kal. venturum arbitrabar. Quod scribis parendum victoribus: non mihi quidem, cui sunt multa potiora. nam illa, quæ recordaris

LII 3

Len-

b) tam laboras.

Lentulo & Marcello consulibus acta c) in æde Apollinis; nec causa eadem est, nec simile tempus; præsertim cum Marcellum scribas, aliosque discedere. erit igitur nobis coram odorandum, & constituendum, tutone Romæ esse possimus. novi conventus habitatores sane movent. in magnis enim versamur angustiis. sed sint ista parvi. quin & majora contemnimus. Calvæ testamentum cognovi, hominis turpis ac fordidi. Tabula Demonici quod tibi curæ est, gratum. De Mario scripsi jam pridem ad Dolabellam accuratissime: modo redditæ litteræ sint. ejus causa & cupio, & debeo. Venio ad propiorem. Cognovi de Alexione, quæ desiderabam. Hirtius est tuus. Antonio, quam est, volo pejus esse. De Q. filio, ut scribis, AIAC d). de patre coram agemus. Brutum omni re, qua possum, cupio juvare: cujus de oratiuncula idem re, quod me, sentire video: sed parum intelligo, quid me velis scribere. quasi a Bruto habita oratione? cum ille ediderit; qui tandem convenit? an sic, ut in tyrannum jure optimo cæsum? multa dicentur, multa scribentur a nobis; sed alio modo, & tempore. De sella Cæsaris, bene tribuni. præclaros etiam XIV ordines. Brutum apud me fuisse gaudeo: modo & libenter fuerit, & fat diu.

4 CICERO ATTICO, S.

DECIMO kalend. hora iix fere a Q. Fusio venit tabelarius: nescio quid ab eo litterularum, uti me sibi restituerem, sane insulse, ut solet: nisi forte, quæ non ames, omnia videntur insulse fieri. scripsi ita, ut te probaturum existimem. mihi duas a te epistolas reddidit, unam xi, alteram x. ad recentiorem prius. Et legio? rem laudo. si vero etiam Carfulenus ἀνω ποταμῶν. Antonii consilia narras turbulenta: atque utinam potius per populum agat, quam per senatum! quod quidem ita credo. sed mihi totum ejus consilium ad bellum spectare videtur, si quidem D. Bruto provincia eripitur. quoquo modo ego de illius
nervis

c) facta.

d) De Q. filio scribis, Iudæis.

nervis existimo, non videtur fieri posse sine bello. sed non cupio; quoniam cavetur Buthrotiis. rides? ast condoleo, non mea potius assiduitate, diligentia, gratia perfici. Quod scribis te nescire, quid nostris faciendum sit: jam pridem me illa ἀπορία sollicitat. itaque stulta jam iduum Martiarum est consolatio. animis enim usi sumus virilibus; consiliis, mihi crede, puerilibus. excisa enim est arbor, non evulsa. itaque, quam fruticetur, vides. redeamus igitur, quoniam sæpe usurpas, ad Tusculanas disputationes. Saufejum per te celemus. ego numquam indicabo. Quod te a Bruto scribis e); ut certior fieret, quo die in Tusculanum essem futurus f): ut ad te ante scripsi, vi kal. & quidem ibi te quam primum per videre velim. puto enim p. nobis Lanuvium eundem, & quidem non sine multo ser.^{24o} mone. sed μελήσει. Redeo ad superiorem: ex qua prætereo illa prima de Buthrotiis; quæ mihi sunt inclusa medullis; sit modo, ut scribis, locus agendi. De oratione Bruti, prorsus contendis, cum iterum tam multis verbis agis. egone ut eam causam, quam is scripsit? ego scribam non rogatus ab eo? nulla παρεγχείρησις fieri potest contumeliosior. at, inquis, Ἡρακλειδίων aliquod. non recusio id quidem; sed & componendum argumentum est, & scribendi expectandum tempus maturius. licet enim de me, ut libet, existimes (velim quidem quam optime); si hæc ita manant g), ut videntur, (feres quod dicam) me idus Martiæ non delectant. ille enim numquam revertisset: nos timor confirmare ejus acta non coëgisset: aut, (ut in Saufeji eam, relinquamque Tusculanas disputationes, ad quas tu etiam Vestorium hortaris) ita gratiosi eramus apud illum, quem dii mortuum perduint! ut nostræ ætati, quoniam interfecto domino liberi non sumus, non fuerit dominus ille fugiendus. rubeo, mihi crede. sed jam scripseram; delere nolui. De Menedemo, vellem verum fuisset. De regina, velim verum sit. Cetera coram, & maxime, quid nostris

e) malebat Grævius: Quod de Bruto scribis. f) venturus. g) manent.

nostris faciendum sit; quid etiam nobis, si Antonius militibus obsessurus est senatum. Hanc epistolam si illius tabellario dedissem, veritus sum, ne solveret. itaque misi data opera. erat enim rescribendum tuis. Quam vellem, Bruto studium tuum navare potuisses! ego igitur ad eum litteras. Ad Dolabellam Tironem misi cum mandatis, & litteris. eum ad te vocabis; &, si quid habebis, quod placeat, scribes. Ecce autem de traverso L. Cæsar, ut veniam ad se, rogat, in Nemus; aut scribam, quo se venire velim: Bruto enim placere, se a me conveniri. o rem odiosam & inexplicabilem! puto me ergo iturum, & inde Romam; nisi quid mutaro. Summatim adhuc ad te. nihildum enim a Balbo. tuas igitur exspecto, nec actorum solum, sed etiam futurorum.

5

CICERO ATTICO, S.

ABRVTO tabellarius rediit: attulit & ab eo, & Cassio. consilium meum magnopere exquirunt: Brutus quidem, utrum de duobus. o rem miseram! plane non habeo, quid scribam. itaque silentio puto me usurum; nisi quid aliud tibi videtur. si tibi quid venit in mentem, scribe quæso. Cassius vero vehementer orat ac petit, ut Hirtium quam optimum faciam. sanum putas? *ὁ γυναικὸς ἀνδραγωγός.* epistolam tibi misi. Ut tu de provincia Bruti, & Cassii per senatus consultum, ita scribit & Balbus & Hirtius. qui quidem, se actutum. etenim jam in Tusculano est: mihi que, ut absim, vehementer auctor est: & ille quidem periculi causa; quod sibi etiam fuisse dicit: ego autem, etiam ut nullum periculum sit: tantum abest, ut Antonii suspicionem fugere nunc curem, ne videar ejus secundis rebus non delectari, ut mihi causa sit, cur Romam venire nolim, ne illum videam. Varro autem noster ad me epistolam misit, sibi a nescio quo missam, (nomen enim delebat) in qua scriptum erat, veteranos eos, qui rejiciantur (nam partem esse dimissam) improbissime loqui; ut magno periculo Romæ sint futuri, qui ab eorum partibus dissentire videantur. qui porro noster itus, reditus, vultus, incef-

incessus inter istos? quod si, ut scribis, L. Antonius in Decimum, reliqui in nostros; ego quid faciam? aut quo p. me pacto geram? mihi vero deliberarum est, ut nunc qui-²⁴¹dem est, abesse ex ea urbe, in qua non modo florui cum summa, verum etiam servivi cum aliqua dignitate. nec tam statui ex Italia exire, de quo tecum deliberabo, quam istuc non venire.

CICERO ATTICO, S. 6

CVM ad me Brutus noster scripsisset & Cassius, ut Hirtium, quem adhuc bonum fuisse sciebant, neque eum confidebant fore, mea auctoritate meliorem facerem, (Antonio est enim fortasse iratior, causæ vero amicissimus) tamen ad eum scripsi, eique dignitatem Bruti, & Cassii commendavi. ille quid mihi rescripsisset, scire te volui; si forte idem tu, quod ego, existimares, istos etiam nunc vereri, ne forte ipsi nostri plus animi habeant, quam habent.

HIRTIVS CICERONI SVO, S.

RVRE jam redierim, quæris. an ego, cum omnes caleant, ignaviter aliquid faciam? etiam ex urbe sum profectus. utilius enim statui abesse. has tibi litteras exiens in Tusculanum scripsi. noli autem me tam strenuum putare, ut ad nonas recurram. nihil enim jam video opus esse nostra cura: quoniam præsidia sunt in tot annos provisa. Brutus, & Cassius utinam, quam facile a te de me inpetrare possunt, ita per te exorentur, ne quod calidius ineant consilium! cedentes enim hæc ais scripsisse: quo? aut quare? retine, obsecro te, Cicero, illos: & noli sinere hæc omnia perire, quæ funditus medius fidius rapinis, incendiis, cædibus pervertuntur. tantum, si quid timent, caveant: nihil præterea moliantur. Non medius fidius acerrimis consiliis plus, quam etiam inertissimis, dummodo diligentibus, consequentur. hæc enim, quæ fluunt, per se diuturna non sunt; in contentione præsentis ad nocendum habent vires. quid speres de illis, in Tusculanum ad me scribe.

Habes Hirtii epistolam: cui rescripsi, nil illos calidius b. cogitare, idque confirmavi. hoc quaecunque esset, te

L11 5

scire

scire volui. Obsignata jam epistola, Balbus ad me, Ser-
viliam rediisse, confirmare non discessuros. nunc exspe-
cto a te litteras.

7 CICERO ATTICO, S.

GRATVM, quod mihi epistolas: quæ quidem me de-
lectarunt, in primis Sexti nostri. dices, quia te lau-
dat. puto mehercule id quoque esse causæ: sed tamen et-
iam ante, quam ad eum locum veni, valde mihi placebat,
cum sensus ejus de republica, tum scribendi cura. Servius
vero pacificator cum librariolo suo videtur obiisse legatio-
nem, & omnes captiunculas pertimescere. debuerat autem,
non ex jure manu confertum; sed quæ sequuntur. Tu quo-
que scribes.

8 CICERO ATTICO, S.

POST tuum discessum binas a Balbo; nihil novi: item-
que ab Hirrio; qui se scribit vehementer offensum esse
veteranis. expectat animus, quidnam agam de kalend.
Martii. misi igitur Tironem, & cum Tirone plures, qui-
bus singulis, ut quidque accidisset, dares litteras: atque
etiam scripsi ad Antonium de legatione: ne, si ad Dolabellam
solum scripsissem, iracundus homo commoveretur. quod
autem aditus ad eum difficilior esse dicitur; scripsi ad Eutra-
pelum, ut is ei meas litteras redderet, legatione mihi opus
esse. honestior est votiva: sed licet uti utraque. De te,
quæso, etiam atque etiam vide. velim possis coram: si mi-
nus possis, litteris idem consequemur. Græcejus ad me
scripsit, C. Cassium sibi scripsisse, homines comparari, qui
armati in Tusculanum mitterentur. id quidem mihi non vi-
debatur; sed cavendum tamen, villæque plures videndæ.
sed aliquid crastinus dies ad cogitandum nobis de ea re.

9 CICERO ATTICO, S.

p. **T**ERTIO nonas vesperi a Balbo redditæ mihi litteræ, fo-
242 re nonis senatum, ut Brutus in Asia, Cassius in Sicilia
a. frumentum emendum, & ad urbem mittendum curarent. o
rem miseram! primum ullam ab istis, dein, si aliquam, hanc
legatoriam provinciam? atque haud scio, an melius sit,
quam

quam ad Eurotam federe. sed hæc casus gubernabit. ait autem, eodem tempore decretum iri, ut iis, & reliquis prætoris provinciæ decernantur. hoc certe melius, quam illa Perſice porticus. nolo enim Lacedæmonem longinquam; Lanuvium existimavi *b*). rides, inquires, in talibus rebus? quid faciam? plorando fessus sum. Dii immortales! quam me conturbatum tenuit epistolæ tuæ prior pagina? quid autem iste in domo tua casus armorum? sed hunc quidem nimbum cito transiisse lætor. tu quid egeris tua cum tristi, tum etiam difficili ad consiliandum legatione, vehementer exspecto. est enim inexplicabilis. ita circumſedemur copiis omnibus. Me quidem Bruti literæ, quas ostendis a te lectas, ita perturbarunt, ut, quamquam ante egebam consilio, tamen animi dolore sim tardior. sed plura, cum ista cognoro. hoc autem tempore, quod scriberem, nihil erat, eoque minus, quod dubitabam, tu has ipsas litteras essesne accepturus. erat enim incertum, visurusne te esset tabellarius. ego tuas litteras vehementer exspecto.

CICERO ATTICO, S. IO

O BRVTI amanter scriptas litteras! o iniquum tuum tempus, qui ad eum ire non possis! ego autem quid scribam? ut beneficio istorum utantur *i*)? quid turpius? ut moliantur aliquid? nec audent, nec jam possunt. age; quiescant auctoribus nobis? quis incolumitatem præſter? *b*. si vero aliquid de Decimi, Græceji que *k*); quæ nostris vita, etiam si nemo molestus sit? ludos vero non facere, quid fœdus? frumentum imponere, quæ est alia Dionis legatio? aut quod munus in republica sordidius? prorsus quidem consilia tali in re ne iis quidem tuta sunt, qui dant. sed possim id negligere proficiens. frustra vero qui ingrediar? matris consilio cum utatur, vel etiam precibus, quid me interponam? sed tamen cogitabo, quo genere utar

b) existimari. sed sic legendum censebat cum J. F. Gronovio Gravius:
Nolo enim Lacedæmonem longinquorem Lanuvio existimari.

i) utatur. *k*) de Decimo gravius.

utar litterarum. nam filere non possum. statim igitur mit-
tam vel Antium, vel Circæos.

II

CICERO ATTICO, S.

ANTIVM veni ante vi kal. Bruto jucundus noster ad-
ventus. deinde multis audientibus, Servilia, Tertulla,
Porcia, quærere, quid placeret. aderat etiam Favonius.
ego, quod eram meditatus in via, suadere, ut uteretur
Asiatica curatione frumenti; nihil esse jam reliqui, quod
ageremus, nisi ut salvos esse. in eo etiam ipsi reipublicæ
esse præsidium. quam orationem cum ingressus essem, Cas-
sius intervenit. ego eadem illa repetivi. hoc loco, forti-
bus sane oculis, Cassius (Martem spirare diceret) se in Si-
ciliam non iturum. egone, ut beneficium accepisse in
contumeliam? quid ergo agis? inquam. at ille, in Acha-
jam se iturum: quid tu, inquam, Brute? Romam, inquit,
si tibi videtur. mihi vero minime: tuto enim non eris.
quid, si possem esse? placeretne? atque ut omnino; neque
nunc, neque ex prætura in provinciam ires? ^{l)} sed auctor
non sum, ut te urbi committas. dicebam ea, quæ tibi
perfecto in mentem veniunt, cur non esset tuto futurus.
multo inde sermone querebantur, atque id quidem Cas-
sius maxime, amissas occasiones; Decimumque graviter
accusabat. ego negabam oportere præterita: assentiebar
^{p.} tamen. cumque ingressus essem dicere, quid oportuisset,
²⁴³ nec vero quidquam novi, sed ea, quæ quotidie omnes;
^{a.} nec tamen illum locum attingere, quemquam præterea
oportuisse tangi, sed senatum vocare ^{m)}, populum arden-
tem studio vehementius incitare ⁿ⁾, totam suscipere rem-
publicam: exclamat tua familiaris: *hoc vero neminem um-
quam audiui.* ego repressi. sed & Cassius mihi videbatur
iturus: (etenim Servilia pollicebatur se curaturam, ut illa
frumenti curatio de senatus consulto tolleretur) & noster
cito dejectus est de illo inani sermone. velle enim se di-
xerat. constituit igitur, ut ludi, absente se, fierent suo no-
mine. proficisci autem mihi in Asiam videbatur ab Antio
velle.

l) interrogandi notam delevit Grævius. m) vocari. n) incitari.

velle. ne multa; nihil me in illo itinere, præter conscientiam, delectavit. non enim fuit committendum, ut ille ex Italia prius, quam a me conventus esset, discederet. hoc dempto munere amoris atque officii, sequebatur, ut mecum ipse:

Ἡ δὲ ὁδὸς σοι τί δύναται νῦν θεοπρόπε;

prorsus disolutum offendi navigium, vel potius dissipatum. nihil consilio, nihil ratione, nihil ordine. itaque et si ne antea quidem dubitavi, tamen nunc eo minus, evolare hinc; idque quamprimum, ubi

„Nec Pelopidarum facta, neque famam audiam.

Sed heus tu, ne forte sis nescius, Dolabella me sibi legavit a. d. iv nonas April. id mihi heri vesperi nuntiatum est. vota ne tibi quidem placebat. etenim erat absurdum, quæ, si steteret respublica, vovissem; ea me, everfa illa, vota dissolvere: & habent, opinor, liberæ legationes definitum tempus lege Julia; nec facile addi potest. Aveo genus legationis o), ut, cum velis, introire, exire, liceat: quod nunc mihi additum est. bella est autem hujus juris quinquennii licentia. quamquam quid de quinquennio cogitem? contrahi mihi negotium videtur. sed βλάσφημα mittamus.

CICERO ATTICO, S. 12

BENE mehercule de Buthroto. at ego Tironem ad Dolabellam cum litteris, quia jufferas, miseram. quid nocet? De nostris autem Antiatis satis videbar plane scripsisse, ut non dubitares, essent quin otiosi futuri, usurique beneficio Antonii contumelioso. Cassius frumentariam rem aspernabatur. eam Servilia sublaturam ex senatus consulto se esse dicebat. noster vero, καὶ μάλα σεμνὸς, in Asiam, postea quam mihi est assensus tuto se Romæ esse non posse. ludos enim absens facere malebat. statim autem se iturum, simul ac ludorum apparatus iis, qui curaturi essent, tradidisset. navigia colligebat. erat animus in cursu p). interea in eisdem locis

o) nec facile addi potest ad hoc genus legationis.

q) malebat. navigia colligebat, erat animus in cursu.

locis erant futuri. Brutus quidem se ajebat Asturæ. L. quidem Antonius liberaliter litteris sine cura me esse jubet. habeo unum beneficium: alterum fortasse, ni in Tusculanum venerit. o negotia non ferenda! quæ feruntur tamen. τῶν δ' αἰτίαν τῶν Βεβύτων τίς εἶχεν? Octaviano, ut perspexi, satis ingenii, satis animi: videbaturque erga nostros ἡρώας ita fore, ut nos vellemus, animatus. sed quid ætati credendum sit, quid nomini, quid hereditati, quid κατηχήσει, magni consilii est. vitricus quidem nihil censebat; quem Asturæ vidimus. sed tamen alendus est: & q), ut nihil aliud, ab Antonio sejungendus. Marcellus præclare, si præcipit nostro nostri: cui quidem ille deditus mihi videbatur. Pansæ autem & Hirtio non nimis credebat. bona in-
doles, εἰάν διαμελῆν.

13

CICERO ATTICO, S.

OCTAVO kal. duas a te accepi epistolas. respondebo igitur priori prius. Assentior tibi, ut nec duces simus, nec agmen cogamus; faveamus tamen. Orationem tibi misi. ejus custodiendæ, & proferendæ arbitrium tuum. sed quando ^{P.} illum diem, cum tu edendam putes? Inducias, quas scribis, ²⁴⁴ a. non intelligo fieri posse. melior est ἀναντιφωνησία: qua me usurum arbitror. Quod scribis legiones duas Brundisium venisse; vos omnia prius. scribes igitur, quidquid audieris. Varronis διάλογον exspecto. Jam probo Ἡρακλείδιον, præfertim cum tu tantopere delectere: sed, quale velis, velim scire. Quod ad te antea, atque adeo prius scripsi (sic enim mavis) ad scribendum, tibi itero dicere, fecisti me acriorem r). ad tuum enim judicium, quod mihi erat notum, addidisti Peducei auctoritatem, magnam quidem apud me, & in primis gravem. enitar igitur, ne desideres aut industriam meam, aut diligentiam. Vectenum, ut scribis, & Faberium foveo. Clælium nihil arbitror malitiose: quamquam. sed quid egerit? De libertate retinenda, qua certe nihil est dul-
cius,

q) ὅ abest.

r) ad scribendum dicere, tibi vere fecisti me acriorem.

eius, tibi assentior. Itane Gallo Caninio? o hominem nequam! quid enim dicam aliud? cautum Marcellum; me sic, sed non tamen cautissimam. Longiori epistolæ superiorique respondi. nunc breviori propiorique quid respondeam, nisi eam fuisse dulcissimum? Res Hispanienses valde bonæ. modo Balbilius incolumem videam, subsidium nostræ senectutis. De Anniano item, quod me valde observat Visellia. sed hæc quidem humana. De Bruto te nihil scire dicis: sed Selicia venisse M. Scaptium: eumque non qua pompa, ad se tamen clam venturum, sciturumque me omnia: quæ ego statim. interea narras s) eadem Bassi servum venisse; qui nuntiaret, legiones Alexandrinas in armis esse, Bassum arcessi, Cassium expectari. quid quæris? videtur respublica jus suum recipitura. sed ne quid ante. nosti horum exercitationem in latrocinio, & amentiam. Dolabella, vir optimus. etsi, cum scribebam, secunda mensa apposita, venisse eum ad Bajas audiebam; tamen ad me ex Formiano scripsit (quas litteras, cum e balineo exiissem, accepi) sese de attributione omnia summa fecisse: Vectenum accusat: tricatur b. scilicet, ut homo talis. sed ait totum negotium Sestium nostrum suscepisse, optimum quidem illum virum, nostrique amantissimum. quæro autem, quid tandem Sestius in hac re facere possit, quod non quis nostrum? sed, si quid præter spem erit, facies ut sciam. sin est, ut arbitror, negotium perditum, scribes tamen; neque ista res commovebit. Nos hic φιλοσοφούμενα (quid enim aliud?) & τὰ περὶ τῆ καθήκοντος magnifice explicamus, προσφωνόμενque Ciceroni. qua de re enim potius pater filio? deinde alia. quid quæris? extabit opera peregrinationis hujus. Varronem hodie, aut cras venturum putabant. ego autem in Pompejanum properabam; non quo hoc loco quidquam pulchrius; sed interpellatores illic minus molesti. sed perscribe quæso, quæ causa sit Myrtilo t) (pœnas quidem illum pependisse audi vi) & fatise patet, unde corruptus. Hæc cum scriberem, tantum quod existimabam ad te orationem esse perlatam.

hui,

s) Grævius malebat cum aliis libris: narrat. t) in Myrtilo.

hui, quam timeo, quid existimes. etsi quid ad me, quæ non sit foras proditura, nisi republica recuperata? de quo quid sperem, non audeo scribere.

14 CICERO ATTICO, S.

SEXTO kal. accepi a Dolabella litteras, quarum exemplum tibi misi: in quibus erat, omnia se fecisse, quæ tu velles. statim ei rescripsi, & multis verbis gratias egi. sed tamen, ne miraretur, cur idem iterum facerem, hoc causæ fumpsi, quod ex te ipso coram antea nihil potuissem cognoscere. sed quid multa? litteras hoc exemplo dedi.

CICERO DOLABELLAE COS. SVO.

ANTEA cum per litteras Attici nostri de tua summa liberalitate, summoque erga se beneficio certior factus essem; cumque tu ipse etiam ad me scripsisses, te fecisse ea, quæ nos voluissemus: egi tibi gratias per litteras iis verbis, ut intelligeres, nihil te mihi gratius facere potuisse. postea vero quam ipse Atticus ad me venit in Tusculanum hujus unius rei causa, tibi ut apud me gratias ageret, ut cujus eximiam quandam, & admirabilem in causa Buthrotia voluntatem, & singularem erga se amorem perspexisset; teneri non potui, quin tibi apertius illud idem his litteris declararem. ex omnibus enim, mi Dolabella, studiis in me, & officiis, quæ summa sunt, hoc scito mihi & amplissimum videri, & gratissimum esse, quod perfeceris, ut Atticus intelligeret, quantum ego te, quam tu me amares. quod reliquum est, Buthrotiam & causam, & civitatem, quamquam a te constituta est (beneficia autem nostra tueri solemus) tamen velim, receptam in fidem tuam, a meque etiam u) tibi commendatam, auctoritate, & auxilio tuo tectam velis esse. satis erit in perpetuum Buthrotiis præsidii, magnaque cura & sollicitudine Atticum, & me liberaris; si hoc honoris mei causa susceperis, ut eos semper a te defensos velis. quod ut facias, te vehementer etiam atque etiam rogo.

His litteris scriptis, me ad συντάξις dedi: quæ quidem, vereor, ne miniata cerula tua pluribus locis notandæ sint: ita sum μετέωρος, & magnis cogitationibus impeditus.

CICE-

u) a meque etiam atque etiam commendatam.

CICERO ATTICO, S.

15

L ANTONIO male fit, siquidem Buthrotiis molestus est. Ego testimonium composui: quod, cum voles, ob-
signabis. Tu nummos Arpinatum, si L. Fadius ædilis petet,
vel omnes reddito. ego ad te alia epistola scripsi de H-S ex,
quæ Statio curarentur. si ergo petet Fadius, ei volò reddi;
præter Fadium, nemini. apud me item puto depositum. id,
scripsi ad Erotem, ut redderet. Reginam odi. me jure fa-
cere scit. sponsor promissorum ejus Ammonius; quæ qui-
dem erant *Φιλόλαγα*, & dignitatis meæ; ut vel in concione **b.**
dicere auderem. Saram autem præterquam quod nefarium
hominem cognovi, præterea in me contumacem. semel eum
omnino domi meæ vidi. cum *Φιλοφρόνως* ex eo quærerem,
quid opus esset; Atticum se dixit quærerere. superbiam au-
tem ipsius reginæ, cum esset trans Tiberim in hortis, com-
memorare sine magno dolore non possum. nihil igitur cum
istis: nec tam animum me, quam vix stomachum habere ar-
bitrantur. Professionem meam, ut video, Erotis dispen-
satio impedit. nam cum ex reliquis, quæ nonis April. fecit,
vel abundare debeam; cogor mutuari: quodque ex istis
fructuosis rebus receptum est, id ego ad illud fanum seposi-
tum putabam. sed hæc Tironi mandavi, quem ob eam cau-
sam Romam misi. te nolui impeditum impedire. Cicero
noster quo modestior est, eo me magis commovet. ad me
enim de hac re nihil scripsit, ad quem nimirum potissimum
debet. scripsit hoc autem ad Tironem, sibi post kal. April.
(sic enim annum tempus confici) nihil datum esse: tibi pro
tua natura semper placuisse, teque existimasse id etiam ad
dignitatem meam pertinere, eum non modo liberaliter **y)**
a nobis, sed etiam ornate cumulateque tractari. quare ve-
lim cures (nec tibi esset molestus, si per alium hoc agere
possem) ut permutetur Athenas, quod sit in annum sum-
ptum. ei scilicet Eros numerabit **z)**. ejus rei causa Tiro-
nem

y) perliberaliter. **z)** Sic distinguendum Græv. censebat: quod s. i. a.
sumptum ei scilicet Eros numerabit.

M m m

nem mihi. curabis igitur, & ad me, si quid tibi de eo videbitur, scribes.

16 CICERO ATTICO, S.

TANDEM a Cicerone tabellarius; & mehercule litteræ *πεπινωμένως* scriptæ: quod ipsum *προκοπήν* aliquam significaret. itemque ceteri præclara scribunt. Leonidas tamen retinet suum illud *αδηνυς*. summis vero laudibus Herodes. quid quæris? vel verba mihi dari facile patior in hoc, meque libenter præbeo credulum. Tu, velim, si quid tibi est a Statio scriptum, quod pertineat ad me, certiozem me facias. Narro tibi; hæc loca venusta sunt, abdita certe: & si quid scribere velis, ab arbitris libera. sed nescio quo modo *δικὸν φιλοῦ*. itaque me referunt pedes in Tusculanum. & tamen hæc *ῥωπογραφία* ripulæ videtur habitura celerem fatietatem. equidem etiam pluvias metuo, si prognostica nostra vera sunt. ranæ enim *ἑπτορεύουσιν*. Tu, quæso, fac sciam, ubi Brutum nostrum, & quo die videre possim.

17 CICERO ATTICO, S.

DVAS accepi postridie idus, alteram eo die datam, alteram idibus. prius igitur superiori. De Bruto, cum scies. De consulum ficto timore cognoveram. Sica enim *φιλοσόργως* ille quidem, sed tumultuosius ad me etiam illam suspicionem pertulit. quid tu autem? *τὰ μὲν διδόμενα?* nullum enim verbum a Siregio. non placet. De Plætorio vicino tuo permolestè tuli, quemquam prius audisse, quam me. De Syro prudenter. L. Antonium per M. fratrem, ut arbitror, facillime deterrebis. Antroni vetui; sed nondum acceperas litteras; nec cuiquam, nisi L. Fadio ædili. aliter enim nec caute, nec jure fieri potest. Quod scribis tibi deesse H-S c, quæ Ciceroni curata sint; velim ab Erote quæras, ubi sit merces insularum. Arabioni de Sitio nihil irascor. ego te itinere, nisi explicato Δ, nihil cogito. quod idem tibi videri puto. Habes ad superiorem. nunc audi ad alteram. Tu vero facis, ut omnia, quod Serviliæ non dees, id est Bruto. De regina gaudeo te non laborare, certe etiam tibi

tibi probari. Erotis rationes & ex Tirone cognovi, & vocavi ipsum. Gratissimum, quod polliceris, Ciceroni nihil defuturum; de quo mirabilia Messala; qui, Lanuvio rediens ab illis, venit ad me: & mehercule ipsius litteræ sic & b. *Φιλοσόργως*, & *εὐπινῶς* scriptæ, ut eas vel in acroasi audeam legere: quo magis illi indulgendum puto. De Buciliano Sestium puto non moleste ferre. Ego, si Tiro ad me, cogito in Tusculanum. Tu vero, quidquid erit, quod me scire par sit, statim.

CICERO ATTICO, S. 18

S EPTIMODECIMO kal. etsi satis videbar scripsisse ad te, quid mihi opus sit, & quid te facere vellem, si tibi commodum esset: tamen, cum profectus essem, & in lacu navigarem, Tironem statui ad te esse mittendum, ut iis negotiis, quæ agerentur, interesset: atque etiam scripsi ad Dolabellam, me, si ei videretur, velle proficisci: petique ab eo de mulis vecturæ itineris, ut in eis, quoniam intelligo te distentissimum esse qua de Buthrotiis, qua de Bruto; cujus etiam ludorum seorsum curam, etiam administrationem suspicor ex magna parte ad te pertinere; ut ergo in ejusmodi re a), tribues nobis paullum operæ. nec enim multum opus est. mihi res ad cædem, & eam quidem propinquam, spectare videtur. vides homines; vides arma. prorsus non mihi videor esse tutus. sin tu aliter sentis, velim ad me scribas. domi enim manere, si recte possum, multo malo.

CICERO ATTICO, S. 19

Q VIDNAM est, quod audendum amplius de Buthrotiis? sterisse enim te frustra scribis. quid autem se refert Brutus? doleo mehercule te tam esse detentum: quod decem hominibus referendum acceptum. est illud quidem *ἐργῶδες*, sed *ἀνεκτόν*, mihi que gratissimum. De armis, nihil vidi apertius. fugiamus igitur: at, ut ais, coram. Theophanes quid velit, nescio. scripserat enim ad me: cui rescripsi,
M m m 2 ut

a) Græv. cum J. F. Gron. malebat: ut in his (quoniam - - - pertinere) ut ergo in ejusmodi re.

p. ut potui. mihi autem scribit, venire ad me se velle, ut & de
 247 suis rebus, & quadam, quæ ad me pertinerent. tuas litteras
 a. exspecto. vide quæso, nequid temere fiat. Staius scripsit
 ad me, locutum secum esse Q. Ciceronem valde asseveranter,
 se hæc ferre non posse: certum sibi esse, ad Brutum, & Cas-
 sium transire. hoc enimvero nunc discere haveo: hoc ego,
 quid sit, interpretari non possum. potest aliquid iratus Anto-
 nio: potest gloriam novam quærere: potest totum esse
 σχεδιασμα: & nimirum ita est. sed tamen & ego vereor, &
 pater conturbatus est. scit enim, quæ ille de hoc: mecum
 quidem ἀφ᾽ ἄτα olim. plane, quid velit, nescio. A Dola-
 bella mandata habebo, quæ mihi videbuntur, id est nihil. Dic
 mihi, C. Antonius voluitne fieri septemvir? fuit certe di-
 gnus. De Menedemo est, ut scribis. facies omnia mihi nota.

20 CICERO ATTICO, S.

EGI gratias Vecteno: nihil enim potuit humanius. Do-
 labellæ mandata sint quælibet: mihi aliquid, vel quod
 Niciæ nuntiem. quis enim hæc, ut scribis, anteno b)? nunc
 dubitare quemquam prudentem, quin meus discessus despe-
 rationis sit, non legationis? Quod ais, extrema quædam
 jam homines de republica loqui, & eos quidem viros bonos;
 ego, quo die audiui illum tyrannum in concione CLARISSI-
 MVM VIRVM appellari, subdiffidere cœpi. postea vero quam
 tecum Lanuvii vidi nostros tantum spei habere ad vivendum,
 quantum accepissent ab Antonio, desperavi. itaque, mi At-
 tice, fortiter hoc velim accipias, ut ego scribo. genus illud
 interitus, quo casurus est, sædum duces, & quasi denuntia-
 tum nobis ab Antonio. ex hac naxa exire constitui, non ad
 fugam, sed ad spem mortis melioris. hæc omnis culpa Bruti.
 b. Pompejum Carthejæ receptum scribis: jam igitur contra
 hunc exercitum. ultra ergo castra? media enim tollit Anto-
 nius. illa infirma, hæc nefaria. properemus igitur. sed ju-
 va me consilio, Brundisione, an Puteolis. Brutus quidem su-
 bito: sed sapienter. πάσχω τι. quando enim illum? sed
 humana

b) suspicabatur Græv. attendet.

humana ferenda. tu ipse eum videre non potes. dii illi mortuo, qui umquam Buthrotum! sed acta missa. videamus, quæ agenda sint. Rationes Erotis, etsi ipsum nondum vidi, tamen & ex litteris ejus, & ex eo, quod Tiro cognovit, propemodum cognitatas habeo. versuram scribis esse faciendam mensium quinque; id est ad kal. Novemb. H-S cc: in eam diem cadere nummos, qui a Quinto debentur. velim igitur, quoniam Tiro negat tibi placere, me ejus rei causa Romam venire; si te ea res nihil offendet, videas, unde nummi sint; mihi feras expensum. hoc video in præsentia opus esse. reliqua diligentius ex hoc ipso exquiram; in his, de mercedibus dotalium prædiorum: quæ si fideliter Ciceroni curabuntur, quamquam volo laxius, tamen ei propemodum nihil deerit. equidem video mihi quoque opus esse viaticum. sed id ex prædiis, ut cadet, ita solvetur: mihi autem opus est universo quidem. etsi mihi videtur iste, qui umbras timet, ad cædem spectare; tamen, nisi explicata solutione, non sum discessurus. sitne autem extricata, necne, tecum cognoscam. Hanc putavi mea manu scribendam: itaque feci. De Fadio, ut scribis; utique alii nemini. rescribas velim hodie.

CICERO ATTICO, S.

21

NARRO tibi; Q. pater exultat lætitia. scripsit enim filius, se idcirco profugere ad Brutum voluisse, quod, cum sibi negotium daret Antonius, ut eum dictatorem efficeret, præsidium occuparet, id recusasset: recusasse autem se, ne patris animum offenderet: ex eo sibi illum hostem. tum me, p. inquit, collegi, verens, ne quid mihi ille iratus tibi noceret. ²⁴⁸ itaque eum placavi. & quidem cccc certa: reliqua in spe. ^{3.} scribit autem Staius, illum cum patre habitare velle. hoc vero mirum: & id gaudet. eequem tu illo certio rem nebulonem? ἐποχὴν vestram de re Cæni deliberationis probe. nihil eram suspicatus de tabulis: ἀνερατος restitutam arbitrabar. Quæ differs, ut mecum coram; expectabo. Tabellarios, quoad voles, tenebis. es enim occupatus. Quod ad Xenonem, probe. Quod scribo, cum absolvero. Quin-

M m m 3

to

to scripsisti, te ad eum litteras: nemo attulerat. Tiro negat jam tibi placere Brundisium, & quidem dicere aliquid de militibus. at ego jam destinaram, Hydruntem quidem. movebant me tuæ quinque horæ. hic autem quantus $\pi\lambda\acute{\alpha}\varsigma$? sed videbimus. Nullas a te xi kal. quippe: quid enim jam novi? cum primum igitur poteris, venies. ego propero, ne ante Sextus; quem adventare ajunt.

22 CICERO ATTICO, S.

GRATVLOR nobis Q. filium exiisse: molestus non erit. Panfam bene loqui credo. semper enim conjunctum esse cum Hirtio scio. amicissimum Bruto & Cassio puto, si expediet. sed quando illos videbit? inimicum Antonio: quando, aut cur? quousque ludemur? Ego autem scripsi Sextum adventare, non quo jam adesset, sed quia certe id ageret, ab armisque nullus discederet. certe, si pergit, bellum paratum est. hic autem noster Cytherius, nisi victorem, neminem victurum. quid ad hæc Panfa? utro erit c), si bellum erit? quod videtur fore. sed & hæc, & alia coram: hodie quidem, ut scribis, aut cras.

b. 23 CICERO ATTICO, S.

MIRIFICE torqueor, sine dolore tamen: sed permulta mihi de nostro itinere in utramque partem occurrunt. quousque? inquires. quoad erit integrum: erit autem usque dum ad navem. Panfa si rescripserit, & meam tibi, & illius epistolam mittam. Silium expectabam; cui $\acute{\upsilon}\pi\acute{o}\mu\eta\mu\alpha$ compositum, si quid novi. Ego litteras misi ad Brutum: cujus de itinere etiam ex te velim, si quid scies, cognoscere.

24 CICERO ATTICO, S.

TABELLARIUS, quem ad Brutum miseram, ex itinere rediit v 11 kal. ei Servilia dixit, eo die Brutum H. 1111 profectum. sane dolui, meas litteras redditas nonesse. Silius ad me non venerat. causam composui. eum libellum tibi misi. te quo die expectem, velim scire.

CL

c) cum utro erit.

CICERO ATTICO, S.

25

DE meo itinere variæ sententiæ. multi enim ad me. sed tu incumbere quæso in eam curam. magna res est. an probas, si ad kal. Jan. cogitamus? meus animus est æquus, sic tamen, ut si nihil offensionis sit: & tu etiam scite, quo die olim piaculum, mysteria scilicet. ut ut sit res, casus consilium nostri itineris iudicabit. dubitemus igitur. est enim hiberna navigatio odiosa; eoque ex te quæsieram mysteriorum diem. Brutum, ut scribis, visum iri a me puto. ego hinc volo prid. kal.

CICERO ATTICO, S.

26

DE Quinti negotio video a te omnia facta. ille tamen dolet, dubitans, utrum morem gerat Lepræ, an fidem infirmet Silio. Inaudivi L. Pisonem velle exire legatum *ψευδ-εγγράφω* senatus consulto. velim scire, quid sit. Tabellarius ille, quem tibi dixeram a me ad Brutum esse missum in Anagninum, ad me venit ea nocte, quæ proxima ante kal. fuit; litterasque ad me attulit: in quibus unum alienum summa sua prudentia, idem illud *d*), ut spectem ludos suos. rescripsi scilicet, primum me jam profectum, ut non integrum sit: dein *e*), *ἀτοπώτατον* esse, me, qui Romam omnino post hæc arma non accesserim, neque id tam periculi mei causa fecerim, quam dignitatis, subito ad ludos venire. tali enim tempore ludos facere illi honestum est, cui necesse est. spectare mihi ut non est necesse, sic ne honestum quidem est. equidem illos celebrari, & esse quam gratissimos mirabiliter cupio; idque ita futurum esse confido: & tecum ago, ut jam ab ipsa commissione ad me, quemadmodum accipiantur; deinde omnino reliquorum dies singulos persequare. sed de ludis hæctenus. Reliqua pars epistolæ est illa *f*) quidem in utramque partem: sed tamen nonnullos interdum jacet igniculos viriles: quod quale tibi videretur, ut posses interpretari, misi ad te exemplum epistolæ. quamquam mihi tabellarius noster dixerat, tibi quoque se attulisse litteras

M m m 4

a Bru-

d) id est illud.   *e*) malebat Græv. dein de me.
f) illa cum Gron. deleri volebat.

a Bruto, easque ad te e Tusculano esse delatas. Ego itinera sic composueram, ut nonis Quint. Puteolis essem. valde enim festino; ita tamen, ut, quantum homo possit, quam cautissime navigem. M. Ælium cura liberabis: is me paucos specus in extremo fundo, & eos quidem subterraneos; servitutis putat aliquid habituros g): id me jam nolle, neque mihi quidquam esse tanti; sed, ut mihi dicebas, quam lenissime; potius ut cura liberetur, quam ut me succensere aliquid suspicetur. Idem de illo Tulliano capite libere cum Cascelio loquare. parva res est: sed tu bene attendisti: nimis callide agebatur. ego autem, si mihi imposuisset aliquid, b. quod pæne fecit, nisi tua malitia affuisset, animo iniquo tulissem. itaque, ut ut erit, rem impediri malo. Octavam partem tui luminarium in ædium adstranæ memineris. cui Carcellia, videris mancipio dare ad eam summam, quæ sub præcone fuit maxima: id opinor esse ccc lxxx. Novi si quid erit, atque etiam si quid prospicies, quod futurum putes, scribas ad me quam sæpissime velim. Varroni, quem admodum tibi mandavi, memineris excusare tarditatem litterarum mearum. Mundus istum. M. Ennius quid egerit de testamento (curiosus enim) facias me velim certiolem. Ex Arpinati, vi non.

27

CICERO ATTICO, S.

GAVDEO id te mihi suadere, quod ego mea sponte pridie feceram. nam cum ad te vi non. darem, eidem tabulario dedi etiam ad Sestium, scriptas πέντε φιλοσόφως. Ille autem, quod Puteolos prosequitur, humane; quod queritur, injuste. non enim ego tam illum expectare, cum de Cosano rediret, debui, quam ille aut non ire ante, quam me vidisset, aut citius reverti. sciebat enim me celeriter velle proficisci, seseque ad me in Tusculanum scripserat esse venturum. Te, ut a me discesseris, lacrimasse, moleste ferebam. quod si me præsentem fecisses, consilium totius itineris fortasse mutassem. sed illud præclare, quod te consolata est spes brevi tempore congregandi: quæ quidem expectatio

---

g) servitutis apud tale quid habituros.

tio me maxime sustentat. meæ tibi litteræ non deerunt. De Bruto, scribam ad te omnia. Librum tibi celeriter mittam de Gloria. excudam aliquid Ἡρακλειδίου, quod lateat in thesauris tuis. De Planco, memini. Attica jure queritur. Quod me de Bacchi *b)*, de statuarum coronis certiore fecisti, valde gratum: nec quidquam posthac non modo tantum, sed ne tantulum quidem præterieris. Et de Herode & Mettio meminero, & de omnibus, quæ te velle suspicabor modo. o turpem sororis tuæ filium, cum hæc scriberem. adventabat autem βελύσει) cenantibus nobis.

CICERO ATTICO, S. 28

EGO, ut ad te pridie scripseram, nonis constitueram venire in Tusculanum. ibi igitur quotidie tuas litteras expectabo, & maxime de ludis; de quibus etiam ad Brutum tibi scribendum est. cujus epistolæ, quam interpretari ipse vix poteram, exemplum pridie tibi miseram. Atticæ meæ velim me ita excuses, ut omnem culpam in te transferas, & ei tamen confirmes, me minime totum amorem eo mecum attulisse.

CICERO ATTICO, S. 29

BRVTI ad te epistolam misi, dii boni, quanta ἀμνηχαντα! cognosces, cum legeris. De celebratione ludorum Bruti, tibi assentior. Ad M. Ælium nullus tu quidem domum, sed sicubi inciderit. De Tulliano semisse, M. Axianum adhibebis, ut scribis. Quod cum Cosiano egisti, optime. Quod non solum mea, verum etiam tua expedis, gratum. Legationem probari meam, gaudeo. Quod promittis, dii faxint. quid enim mihi meis jucundius? sed istam, quam tu excipis, metuo. Brutum cum convenero, perscribam omnia. De Planco, & Decimo, sane velim. Sextum scutum abjicere volebam. De Mundo, si quid scies.

M m m 5

Rescripsi

b) e Balliol. Græv. de Bacchide.

i) Græv. sic legebat: o! turpem s. t. filium! cum hæc scriberem adventabat. adventabat autem βελύσει, vel: cum hæc scriberem adventabat βελύσει.

Rescripsi ad omnia tua. nunc nostra accipe. Quintus filius usque Puteolos: mirus civis, ut tu Favonium, Asinium dicas: & quidem duas ob causas, & ut mecum; & σπείσασθαι vult cum Bruto, & Cassio. Sed tu quid ais? scio enim te familiarem esse Othonum. ait hic sibi Juliam ferre. constitutum enim esse discidium. quæsit ex me pater, qualis esset fama. dixi, nihil sane me audisse (nesciebam enim, cur quæreret) nisi de ore, & patre. sed quorsus, inquam? at b. ille, filium velle. tum ego, etsi ἐβδελυττόμην, tamen negavi putare me illa esse vera: σκοπὸς (hoc est enim) huic nostro nihil præbere. illa autem εἰ παρὰ τῆτο. ego tamen suspicor hunc, ut solet allucinari k). sed velim quæras (facile autem potes) & me certiozem. Obsecro te, quid est hoc? Signata jam epistola, Formiani, qui apud me cenabant, Plancum se ajebant, hunc Buthrotium, pridie, quam hoc scribebam, id est IIII nonas, vidisse demissum sine phaleris: servulos autem dicere, eum, & agripetas ejectos a Buthrotiis. macte. sed amabo te, perscribe mihi totum negotium.

k) alucinari.

M. TVLLII CICERONIS
EPISTOLARVM
AD
ATTICVM,
LIBER SEXTVS DECIMVS.

ARGVMENTVM.

Male affecta oppressaque civitate armis Antonii, rei que publicæ salute desperata, quod adhuc C. Cesare vivente cogitaverat, iter in Graciam Cicero est ingressus, re tamen prius lente deliberata, quod & futuris de se hominum sermonibus moveretur, & agre a suis villulis Italiaque avelleretur. Ergo Pu-